פרשת פקודי

ספר שמות · עם פירוש רש״י

נוסח המקרא: מקרא על פי המסורה (CC BY-SA), באדיבות ספריא.
פירוש רש״י: Pentateuch with Rashi's commentary by M. Rosenbaum and A.M. Silbermann, 1929-1934 (Public Domain), באדיבות ספריא.
הקובץ מופץ בחינם ברישיון CC BY-SA: מותר להעתיק ולהפיץ, עם ציון המקור ובאותו רישיון.
geulaquiz.com

פרק ל״ח

כ״א אֵלֶּה פְקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדֻת אֲשֶׁר פֻּקַּד עַל־פִּי מֹשֶׁה עֲבֹדַת הַלְוִיִּם בְּיַד אִיתָמָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן׃

אלה פקודי. בְּפָרָשָׁה זוֹ נִמְנוּ כָּל מִשְׁקָלֵי נִדְבַת הַמִּשְׁכָּן, לַכֶּסֶף וְלַזָּהָב וְלַנְּחֹשֶׁת, וְנִמְנוּ כָּל כֵּלָיו לְכָל עֲבוֹדָתוֹ׃

המשכן משכן. שְׁנֵי פְּעָמִים, רָמַז לַמִּקְדָּשׁ שֶׁנִּתְמַשְׁכֵּן בִּשְׁנֵי חֻרְבָּנִין עַל עֲוֹנוֹתֵיהֶן שֶׁל יִשְׂרָאֵל (תנחומא)׃

משכן העדת. עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל שֶׁוִּוּתֵּר לָהֶם הַקָּבָ״ה עַל מַעֲשֵׂה הָעֵגֶל, שֶׁהֲרֵי הִשְׁרָה שְׁכִינָתוֹ בֵּינֵיהֶם׃

עבדת הלוים. פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן וְכֵלָיו הִיא עֲבוֹדָה הַמְסוּרָה לַלְוִיִּם בַּמִּדְבָּר – לָשֵׂאת וּלְהוֹרִיד וּלְהָקִים, אִישׁ אִישׁ לְמַשָּׂאוֹ הַמְפֻקָּד עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמוּר בְּפָ׳ נָשֹׂא׃

ביד איתמר. הוּא הָיָה פָּקִיד עֲלֵיהֶם לִמְסֹר לְכָל בֵּית אָב עֲבוֹדָה שֶׁעָלָיו׃

כ״ב וּבְצַלְאֵל בֶּן־אוּרִי בֶן־חוּר לְמַטֵּה יְהוּדָה עָשָׂה אֵת כָּל־אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃

ובצלאל בן אורי וגו׳ עשה את כל אשר צוה ה׳ את משה. אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה אֵין כְּתִיב כָּאן, אֶלָּא כָּל אֲשֶׁר צִוָּה ה׳ אֶת מֹשֶׁה, אֲפִלּוּ דְּבָרִים שֶׁלֹּא אָמַר לוֹ רַבּוֹ, הִסְכִּימָה דַּעְתּוֹ לְמַה שֶׁנֶּאֱמַר לְמֹשֶׁה בְּסִינַי, כִּי מֹשֶׁה צִוָּה לִבְצַלְאֵל לַעֲשׂוֹת תְּחִלָּה כֵּלִים וְאַחַר כָּךְ מִשְׁכָּן, אָמַר לוֹ בְּצַלְאֵל מִנְהָג עוֹלָם לַעֲשׂוֹת תְּחִלָּה בַּיִת וְאַחַר כָּךְ מֻשִּׂים כֵּלִים בְּתוֹכוֹ. אָמַר לוֹ כָּךְ שָׁמַעְתִּי מִפִּי הקב״ה. אָמַר לוֹ מֹשֶׁה בְּצֵל אֵל הָיִיתָ, כִּי בְּוַדַּאי כָּךְ צִוָּה לִי הקב״ה, וְכֵן עָשָׂה הַמִּשְׁכָּן תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ עָשָׂה הַכֵּלִים׃

כ״ג וְאִתּוֹ אָהֳלִיאָב בֶּן־אֲחִיסָמָךְ לְמַטֵּה־דָן חָרָשׁ וְחֹשֵׁב וְרֹקֵם בַּתְּכֵלֶת וְּבָאַרְגָּמָן וּבְתוֹלַעַת הַשָּׁנִי וּבַשֵּׁשׁ׃ {ס}

כ״ד כָּל־הַזָּהָב הֶעָשׂוּי לַמְּלָאכָה בְּכֹל מְלֶאכֶת הַקֹּדֶשׁ וַיְהִי | זְהַב הַתְּנוּפָה תֵּשַׁע וְעֶשְׂרִים כִּכָּר וּשְׁבַע מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ׃

ככר. שִׁשִּׁים מָנֶה, וּמָנֶה שֶׁל קֹדֶשׁ כָּפוּל הָיָה, חֲרֵי הַכִּכָּר ק״כ מָנֶה, וְהַמָּנֶה כ״ה סְלָעִים, חֲרֵי כִּכָּר שֶׁל קֹדֶשׁ שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים שְׁקָלִים, לְפִיכָךְ מָנָה בִּפְרוֹטְרוֹט כָּל הַשְּׁקָלִים שֶׁפְּחוּתִין בְּמִנְיָנָם מִג׳ אֲלָפִים, שֶׁאֵין מַגִּיעִין לְכִכָּר׃

כ״ה וְכֶסֶף פְּקוּדֵי הָעֵדָה מְאַת כִּכָּר וְאֶלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ׃

כ״ו בֶּקַע לַגֻּלְגֹּלֶת מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ לְכֹל הָעֹבֵר עַל־הַפְּקֻדִים מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה לְשֵׁשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים׃

בקע. הוּא שֵׁם מִשְׁקָל שֶׁל מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל׃

לשש מאות אלף וגו׳. כָּךְ הָיוּ יִשְׂרָאֵל, וְכָךְ עָלָה מִנְיָנָם אַחַר שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן בְּסֵפֶר וַיְדַבֵּר, וְאַף עַתָּה בִּנְדֻבַת הַמִּשְׁכָּן כָּךְ הָיוּ, וּמִנְיַן חֲצָאֵי הַשְּׁקָלִים שֶׁל שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף עוֹלֶה מְאַת כִּכָּר, כָּל אֶחָד שֶׁל שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים שְׁקָלִים, כִּיצַד? שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף חֲצָאִין חֲרֵי הֵן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אֶלֶף שְׁלֵמִים, חֲרֵי מְאַת כִּכָּר, וְהַשְּׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְה׳ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים חֲצָאִים עוֹלִים אֶלֶף וְז׳ מֵאוֹת וְע״ה שְׁקָלִים׃

כ״ז וַיְהִי מְאַת כִּכַּר הַכֶּסֶף לָצֶקֶת אֶת אַדְנֵי הַקֹּדֶשׁ וְאֶת אַדְנֵי הַפָּרֹכֶת מְאַת אֲדָנִים לִמְאַת הַכִּכָּר כִּכָּר לָאָדֶן׃

לצקת. כְּתַרְגּוּמוֹ לְאַתָּכָא׃

את אדני הקדש. שֶׁל קַרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהֵם מ״ח קְרָשִׁים וְלָהֶן צ״ו אֲדָנִים, וְאַדְנֵי הַפָּרֹכֶת אַרְבָּעָה, חֲרֵי מֵאָה, וְכָל שְׁאָר הָאֲדָנִים נְחֹשֶׁת כָּתוּב בָּהֶם׃

כ״ח וְאֶת־הָאֶלֶף וּשְׁבַע הַמֵּאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים עָשָׂה וָוִים לָעַמּוּדִים וְצִפָּה רָאשֵׁיהֶם וְחִשַּׁק אֹתָם׃

וצפה ראשיהם. שֶׁל עַמּוּדִים מֵהֶן, שֶׁבְּכֻלָּן כְּתִיב וְצִפּוּי רָאשֵׁיהֶם וַחֲשַׁקֵיהֶם כֶּסֶף׃

כ״ט וּנְחֹשֶׁת הַתְּנוּפָה שִׁבְעִים כִּכָּר וְאַלְפַּיִם וְאַרְבַּע־מֵאוֹת שָׁקֶל׃

ל׳ וַיַּעַשׂ בָּהּ אֶת־אַדְנֵי פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת וְאֶת־מִכְבַּר הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר־לוֹ וְאֵת כָּל־כְּלֵי הַמִּזְבֵּחַ׃

ל״א וְאֶת־אַדְנֵי הֶחָצֵר סָבִיב וְאֶת־אַדְנֵי שַׁעַר הֶחָצֵר וְאֵת כָּל־יִתְדֹת הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־יִתְדֹת הֶחָצֵר סָבִיב׃

פרק ל״ט

א׳ וּמִן־הַתְּכֵלֶת וְהָאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת הַשָּׁנִי עָשׂוּ בִּגְדֵי־שָׂרָד לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ וַיַּעֲשׂוּ אֶת־בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר לְאַהֲרֹן כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ {פ}

> **ומן התכלת והארגמן וגו׳.** שֵׁשׁ לֹא נֶאֱמַר כָּאן, וּמִכָּאן אֲנִי אוֹמֵר שֶׁאֵין בִּגְדֵי שָׂרָד הַלָּלוּ בִּגְדֵי כְהֻנָּה, שֶׁבִּבְגְדֵי כְהֻנָּה הָיָה שֵׁשׁ, אֶלָּא הֵם בְּגָדִים שֶׁמְּכַסִּים בָּהֶם כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ בְּשָׁעַת סִלּוּק מַסָּעוֹת, שֶׁלֹּא הָיָה בָהֶם שֵׁשׁ׃

ב׳ וַיַּעַשׂ אֶת־הָאֵפֹד זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר׃

ג׳ וַיִּרְקְעוּ אֶת־פַּחֵי הַזָּהָב וַיִּקְצֹץ פְּתִילִם לַעֲשׂוֹת בְּתוֹךְ הַתְּכֵלֶת וּבְתוֹךְ הָאַרְגָּמָן וּבְתוֹךְ תּוֹלַעַת הַשָּׁנִי וּבְתוֹךְ הַשֵּׁשׁ מַעֲשֵׂה חֹשֶׁב׃

> **וירקעו.** כְּמוֹ לְרַקַּע הָאָרֶץ (תהילים קל״ו), כְּתַרְגּוּמוֹ וּרְדִידוּ, טַפִּין הָיוּ מְרֻדְּדִין מִן הַזָּהָב, אשטנ״דרא בְּלַעַז, טַפִּין דַּקּוֹת. כָּאן הוּא מְלַמֶּדְךָ הֵיאַךְ הָיוּ טוֹוִין אֶת הַזָּהָב עִם הַחוּטִין, מְרֻדְּדִים טַפִּין דַּקִּין, וְקוֹצְצִין מֵהֶן פְּתִילִים לְאֹרֶךְ הַסֵּס — לַעֲשׂוֹת אוֹתָן פְּתִילִים תַּעֲרֹבֶת עִם כָּל מִין וָמִין בַּחֹשֶׁן וְאֵפוֹד שֶׁנֶּ׳ בָּהֶן זָהָב, חוּט אֶחָד שֶׁל זָהָב עִם ו׳ חוּטִין שֶׁל תְּכֵלֶת, וְכֵן עִם כָּל מִין וָמִין, שֶׁכָּל הַמִּינִים חוּטָן כָּפוּל ו׳, וְהַזָּהָב חוּט שְׁבִיעִי עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד׃

ד׳ כְּתֵפֹת עָשׂוּ־לוֹ חֹבְרֹת עַל־שְׁנֵי (קצוותו) [קְצוֹתָיו] חָבֻר׃

ה׳ וְחֵשֶׁב אַפְדָּתוֹ אֲשֶׁר עָלָיו מִמֶּנּוּ הוּא כְּמַעֲשֵׂהוּ זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ {ס}

ו׳ וַיַּעֲשׂוּ אֶת־אַבְנֵי הַשֹּׁהַם מֻסַבֹּת מִשְׁבְּצֹת זָהָב מְפֻתָּחֹת פִּתּוּחֵי חוֹתָם עַל־שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

ז׳ וַיָּשֶׂם אֹתָם עַל כִּתְפֹת הָאֵפֹד אַבְנֵי זִכָּרוֹן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ {פ}

ח׳ וַיַּעַשׂ אֶת־הַחֹשֶׁן מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב כְּמַעֲשֵׂה אֵפֹד זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר׃

ט׳ רָבוּעַ הָיָה כָּפוּל עָשׂוּ אֶת־הַחֹשֶׁן זֶרֶת אָרְכּוֹ וְזֶרֶת רָחְבּוֹ כָּפוּל׃

י׳ וַיְמַלְאוּ־בוֹ אַרְבָּעָה טוּרֵי אָבֶן טוּר אֹדֶם פִּטְדָה וּבָרְקַת הַטּוּר הָאֶחָד׃

י״א וְהַטּוּר הַשֵּׁנִי נֹפֶךְ סַפִּיר וְיָהֲלֹם׃

י״ב וְהַטּוּר הַשְּׁלִישִׁי לֶשֶׁם שְׁבוֹ וְאַחְלָמָה׃

י״ג וְהַטּוּר הָרְבִיעִי תַּרְשִׁישׁ שֹׁהַם וְיָשְׁפֵּה מוּסַבֹּת מִשְׁבְּצֹת זָהָב בְּמִלֻּאָתָם׃

י״ד וְהָאֲבָנִים עַל־שְׁמֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל הָנָּה שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עַל־שְׁמֹתָם פִּתּוּחֵי חוֹתָם אִישׁ עַל־שְׁמוֹ לִשְׁנֵים עָשָׂר שָׁבָט׃

ט״ו וַיַּעֲשׂוּ עַל־הַחֹשֶׁן שַׁרְשֹׁרֹת גַּבְלֹת מַעֲשֵׂה עֲבֹת זָהָב טָהוֹר׃

ט״ז וַיַּעֲשׂוּ שְׁתֵּי מִשְׁבְּצֹת זָהָב וּשְׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב וַיִּתְּנוּ אֶת־שְׁתֵּי הַטַּבָּעֹת עַל־שְׁנֵי קְצוֹת הַחֹשֶׁן׃

י״ז וַיִּתְּנוּ שְׁתֵּי הָעֲבֹתֹת הַזָּהָב עַל־שְׁתֵּי הַטַּבָּעֹת עַל־קְצוֹת הַחֹשֶׁן׃

י״ח וְאֵת שְׁתֵּי קְצוֹת שְׁתֵּי הָעֲבֹתֹת נָתְנוּ עַל־שְׁתֵּי הַמִּשְׁבְּצֹת וַיִּתְּנֻם עַל־כִּתְפֹת הָאֵפֹד אֶל־מוּל פָּנָיו׃

י״ט וַיַּעֲשׂוּ שְׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב וַיָּשִׂימוּ עַל־שְׁנֵי קְצוֹת הַחֹשֶׁן עַל־שְׂפָתוֹ אֲשֶׁר אֶל־עֵבֶר הָאֵפֹד בָּיְתָה׃

כ׳ וַיַּעֲשׂוּ שְׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב וַיִּתְּנֵם עַל־שְׁתֵּי כִתְפֹת הָאֵפֹד מִלְמַטָּה מִמּוּל פָּנָיו לְעֻמַּת מַחְבַּרְתּוֹ מִמַּעַל לְחֵשֶׁב הָאֵפֹד׃

כ״א וַיִּרְכְּסוּ אֶת־הַחֹשֶׁן מִטַּבְּעֹתָיו אֶל־טַבְּעֹת הָאֵפֹד בִּפְתִיל תְּכֵלֶת לִהְיֹת עַל־חֵשֶׁב הָאֵפֹד וְלֹא־יָזַח הַחֹשֶׁן מֵעַל הָאֵפֹד כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ {פ}

כ״ב וַיַּעַשׂ אֶת־מְעִיל הָאֵפֹד מַעֲשֵׂה אֹרֶג כְּלִיל תְּכֵלֶת׃

כ״ג וּפִי־הַמְּעִיל בְּתוֹכוֹ כְּפִי תַּחְרָא שָׂפָה לְפִיו סָבִיב לֹא יִקָּרַע׃

כ״ד וַיַּעֲשׂוּ עַל־שׁוּלֵי הַמְּעִיל רִמֹּנֵי תְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי מָשְׁזָר׃

כ״ה וַיַּעֲשׂוּ פַּעֲמֹנֵי זָהָב טָהוֹר וַיִּתְּנוּ אֶת־הַפַּעֲמֹנִים בְּתוֹךְ הָרִמֹּנִים עַל־שׁוּלֵי הַמְּעִיל סָבִיב בְּתוֹךְ הָרִמֹּנִים׃

כ״ו פַּעֲמֹן וְרִמֹּן פַּעֲמֹן וְרִמֹּן עַל־שׁוּלֵי הַמְּעִיל סָבִיב לְשָׁרֵת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ {ס}

כ״ז וַיַּעֲשׂוּ אֶת־הַכָּתְנֹת שֵׁשׁ מַעֲשֵׂה אֹרֶג לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו׃

כ״ח וְאֵת הַמִּצְנֶפֶת שֵׁשׁ וְאֶת־פַּאֲרֵי הַמִּגְבָּעֹת שֵׁשׁ וְאֶת־מִכְנְסֵי הַבַּד שֵׁשׁ מָשְׁזָר׃

> **ואת פארי המגבעת.** תִּפְאֶרֶת הַמִּגְבָּעוֹת — הַמִּגְבָּעוֹת הַמְפֹאָרוֹת׃

כ״ט וְאֶת־הָאַבְנֵט שֵׁשׁ מָשְׁזָר וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי מַעֲשֵׂה רֹקֵם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ {ס}

ל׳ וַיַּעֲשׂוּ אֶת־צִיץ נֵזֶר־הַקֹּדֶשׁ זָהָב טָהוֹר וַיִּכְתְּבוּ עָלָיו מִכְתַּב פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַיהוָה׃

ל״א וַיִּתְּנוּ עָלָיו פְּתִיל תְּכֵלֶת לָתֵת עַל־הַמִּצְנֶפֶת מִלְמָעְלָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ {ס}

> **לתת על המצנפת מלמעלה.** וְעַ״י הַפְּתִילִים הָיָה מוֹשִׁיבוֹ עַל הַמִּצְנֶפֶת כְּמִין כֶּתֶר; וְאִ״א לוֹמַר הַצִּיץ עַל הַמִּצְנֶפֶת, שֶׁהֲרֵי בִּשְׁחִיטַת קָדָשִׁים שָׁנִינוּ שָׁעְרוּ הָיָה נִרְאֶה בֵּין צִיץ לַמִּצְנֶפֶת שֶׁשָּׁם מֻנִּיחַ תְּפִלִּין, וְהַצִּיץ הָיָה נָתוּן עַל הַמֵּצַח, חֲרֵי הַמִּצְנֶפֶת לְמַעְלָה וְהַצִּיץ לְמַטָּה, וּמַהוּ עַל הַמִּצְנֶפֶת מִלְמָעְלָה? וְעוֹד הִקְשֵׁיתִי בָּהּ — כָּאן הוּא אוֹמֵר וַיִּתְּנוּ עָלָיו פְּתִיל תְּכֵלֶת, וּבְעִנְיַן הַצָּוָאָה הוּא אוֹמֵר וְשַׂמְתָּ אוֹתוֹ עַל פְּתִיל תְּכֵלֶת? וְאוֹמֵר אֲנִי, פְּתִיל תְּכֵלֶת זֶה חוּטִין הֵן, לְקָשְׁרוֹ בָּהֶן בַּמִּצְנֶפֶת — לְפִי שֶׁהַצִּיץ אֵינוֹ אֶלָּא מֵאֵזֶן לְאֵזֶן וּבַמֶּה יִקָּשֵׁרְנוּ בְּמִצְחוֹ? — וְהָיוּ קְבוּעִין בּוֹ חוּטֵי תְכֵלֶת לִשְׁנֵי רָאשָׁיו וּבְאֶמְצָעִיתוֹ, שֶׁבָּהֶן קוֹשְׁרוֹ וְתוֹלֵהוּ בַּמִּצְנֶפֶת כְּשֶׁהוּא בְּרֹאשׁוֹ, וּשְׁנֵי חוּטִין הָיוּ בְּכָל קָצֶה וְקָצֶה, אֶחָד מִמַּעַל וְאֶחָד מִתַּחַת לְצַד מִצְחוֹ, וְכֵן בְּאֶמְצָעוֹ, שֶׁכָּךְ הוּא נוֹחַ לְקָשֹׁר, וְאֵין דֶּרֶךְ קְשִׁירָה בְּפָחוֹת מִשְּׁנֵי חוּטִין, לְכָךְ נֶאֱמַר עַל פְּתִיל תְּכֵלֶת, וְעָלָיו פְּתִיל תְּכֵלֶת, וְקוֹשֵׁר רָאשֵׁיהֶם הַשְּׁנַיִם כֻּלָּן יַחַד מֵאֲחוֹרָיו לְמוּל עָרְפּוֹ, וּמוֹשִׁיבוֹ עַל הַמִּצְנֶפֶת; וְאַל תִּתְמַהּ שֶׁלֹּא נֶאֱמַר פְּתִילֵי תְכֵלֶת הוֹאִיל וּמְרֻבִּין הֵן, שֶׁהֲרֵי מָצִינוּ בְּחֹשֶׁן וְאֵפוֹד וַיִּרְכְּסוּ אֶת הַחֹשֶׁן ... בִּפְתִיל תְּכֵלֶת, וְעַל כָּרְחָךְ פָּחוֹת מִשְּׁנַיִם לֹא הָיוּ שֶׁהֲרֵי בִּשְׁנֵי קְצוֹת הַחֹשֶׁן הָיוּ ב׳ טַבָּעוֹת הַחֹשֶׁן, וּבִשְׁתֵּי כִתְפוֹת הָאֵפוֹד הָיוּ ב׳ טַבָּעוֹת הָאֵפוֹד, שֶׁכְּנֶגְדָּן, וּלְפִי דֶּרֶךְ קְשִׁירָה ד׳ חוּטִין הָיוּ וּמִכָּל מָקוֹם פָּחוֹת מִשְּׁנַיִם אֹ״א׃

ל״ב וַתֵּכֻל כָּל־עֲבֹדַת מִשְׁכַּן אֹהֶל מוֹעֵד וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה כֵּן עָשׂוּ׃ {פ}

> **ויעשו בני ישראל.** אֶת הַמְּלָאכָה **ככל אשר צוה ה׳ וגו׳**׃

ל״ג וַיָּבִיאוּ אֶת־הַמִּשְׁכָּן אֶל־מֹשֶׁה אֶת־הָאֹהֶל וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו קְרָסָיו קְרָשָׁיו בְּרִיחָו וְעַמֻּדָיו וַאֲדָנָיו׃

> **ויביאו את המשכן וגו׳.** שֶׁלֹּא הָיוּ יְכוֹלִין לְהָקִימוֹ; וּלְפִי שֶׁלֹּא עָשָׂה מֹשֶׁה שׁוּם מְלָאכָה בַּמִּשְׁכָּן, הִנִּיחַ לוֹ הַקָּבָ״ה הֲקָמָתוֹ, שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לְהָקִימוֹ שׁוּם אָדָם מֵחֲמַת כֹּבֶד הַקְּרָשִׁים, שֶׁאֵין כֹּחַ בָּאָדָם לְזָקְפָן, וּמֹשֶׁה הֶעֱמִידוֹ; אָמַר מֹשֶׁה לִפְנֵי הַקָּבָ״ה אֵיךְ אֶפְשָׁר הֲקָמָתוֹ ע״י אָדָם? אָמַר לוֹ עֲסֹק אַתָּה בְּיָדְךָ, וְנִרְאֶה כְּמִקִימוֹ וְהוּא נִזְקָף וְקָם מֵאֵלָיו, וְזֶהוּ שֶׁנֶּ׳ הוּקַם הַמִּשְׁכָּן (שמות מ׳) — הוּקַם מֵאֵלָיו; מִדְרַשׁ רַ׳ תַּנְחוּמָא׃

ל״ד וְאֶת־מִכְסֵּה עוֹרֹת הָאֵילִם֙ הַמְאָדָּמִ֔ים וְאֶת־מִכְסֵ֖ה עֹרֹ֣ת הַתְּחָשִׁ֑ים וְאֵ֖ת פָּרֹ֥כֶת הַמָּסָֽךְ׃

ל״ה אֶת־אֲרֹ֣ן הָעֵדֻ֔ת וְאֶת־בַּדָּ֖יו וְאֶת־הַכַּפֹּֽרֶת׃

ל״ו אֶת־הַשֻּׁלְחָ֖ן אֶת־כָּל־כֵּלָ֑יו וְאֶת־לֶ֖חֶם הַפָּנִֽים׃

ל״ז אֶת־הַמְּנֹרָ֤ה הַטְּהֹרָה֙ אֶת־נֵרֹתֶ֔יהָ נֵרֹ֖ת הַמַּעֲרָכָ֑ה וְאֶת־כָּל־כֵּלֶ֣יהָ וְאֶת שֶׁ֔מֶן הַמָּאֽוֹר׃

ל״ח וְאֶת־מִזְבַּ֥ח הַזָּהָ֖ב וְאֶת־שֶׁ֣מֶן הַמִּשְׁחָ֑ה וְאֶת קְטֹ֥רֶת הַסַּמִּ֖ים וְאֵ֥ת מָסַ֖ךְ פֶּ֥תַח הָאֹֽהֶל׃

ל״ט אֶת | מִזְבַּ֥ח הַנְּחֹ֖שֶׁת וְאֶת־מִכְבַּ֣ר הַנְּחֹ֑שֶׁת אֲשֶׁר־לוֹ֙ אֶת־בַּדָּ֔יו וְאֶת־כָּל־כֵּלָ֖יו אֶת־הַכִּיֹּ֥ר וְאֶת־כַּנּֽוֹ׃

מ׳ אֵת֙ קַלְעֵ֣י הֶחָצֵ֔ר אֶת־עַמּוּדָ֖יו וְאֶת־אַדְנֶ֑יהָ וְאֶת־הַמָּסָךְ֙ לְשַׁ֣עַר הֶחָצֵ֔ר אֶת־מֵיתָרָ֖יו וִיתֵדֹתֶ֑יהָ וְאֵת֙ כָּל־כְּלֵ֣י עֲבֹדַ֔ת הַמִּשְׁכָּ֖ן לְאֹ֥הֶל מוֹעֵֽד׃

מ״א אֶת־בִּגְדֵ֣י הַשְּׂרָ֔ד לְשָׁרֵ֖ת בַּקֹּ֑דֶשׁ אֶת־בִּגְדֵ֤י הַקֹּדֶשׁ֙ לְאַהֲרֹ֣ן הַכֹּהֵ֔ן וְאֶת־בִּגְדֵ֥י בָנָ֖יו לְכַהֵֽן׃

מ״ב כְּכֹ֕ל אֲשֶׁר־צִוָּ֥ה יְהוָ֖ה אֶת־מֹשֶׁ֑ה כֵּ֥ן עָשׂ֖וּ בְּנֵ֥י יִשְׂרָאֵ֛ל אֵ֥ת כָּל־הָעֲבֹדָֽה׃

מ״ג וַיַּ֣רְא מֹשֶׁ֔ה אֶת־כָּל־הַמְּלָאכָ֖ה וְהִנֵּ֣ה עָשׂ֑וּ אֹתָ֕הּ כַּאֲשֶׁ֥ר צִוָּ֖ה יְהוָ֑ה כֵּ֥ן עָשׂ֖וּ וַיְבָ֥רֶךְ אֹתָ֖ם מֹשֶֽׁה׃ {פ}

> **ויברך אתם משה.** אָמַר לָהֶם יְהִי רָצוֹן שֶׁתִּשְׁרֶה שְׁכִינָה בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם, וִיהִי נֹעַם ה׳ אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וְגוֹ׳, וְהוּא אֶחָד מִי״א מִזְמוֹרִים שֶׁבִּתְפִלָּה לְמֹשֶׁה (ספרא):

פרק מ׳

א׳ וַיְדַבֵּ֥ר יְהוָ֖ה אֶל־מֹשֶׁ֥ה לֵאמֹֽר׃

ב׳ בְּיוֹם־הַחֹ֣דֶשׁ הָרִאשׁ֗וֹן בְּאֶחָד֙ לַחֹ֣דֶשׁ תָּקִ֔ים אֶת־מִשְׁכַּ֖ן אֹ֥הֶל מוֹעֵֽד׃

ג׳ וְשַׂמְתָּ֣ שָׁ֔ם אֵ֖ת אֲרֹ֣ן הָעֵדֻ֑ת וְסַכֹּתָ֥ עַל־הָאָרֹ֖ן אֶת־הַפָּרֹֽכֶת׃

> **וסכת על הארן.** לְשׁוֹן הַגָּנָה, שֶׁהָרֵי מְחִצָּה הָיְתָה׃

ד׳ וְהֵבֵאתָ֙ אֶת־הַשֻּׁלְחָ֔ן וְעָרַכְתָּ֖ אֶת־עֶרְכּ֑וֹ וְהֵבֵאתָ֙ אֶת־הַמְּנֹרָ֔ה וְהַעֲלֵ֖יתָ אֶת־נֵרֹתֶֽיהָ׃

> **וערכת את ערכו.** שְׁתַּיִם מַעֲרָכוֹת שֶׁל לֶחֶם הַפָּנִים׃

ה׳ וְנָתַתָּ֞ה אֶת־מִזְבַּ֤ח הַזָּהָב֙ לִקְטֹ֔רֶת לִפְנֵ֖י אֲרֹ֣ן הָעֵדֻ֑ת וְשַׂמְתָּ֥ אֶת־מָסַ֖ךְ הַפֶּ֥תַח לַמִּשְׁכָּֽן׃

ו׳ וְנָתַתָּ֗ה אֶת מִזְבַּ֤ח הָעֹלָה֙ לִפְנֵ֣י פֶּ֔תַח מִשְׁכַּ֖ן אֹ֥הֶל־מוֹעֵֽד׃

ז׳ וְנָתַתָּ֣ אֶת־הַכִּיֹּ֔ר בֵּ֥ין אֹ֖הֶל מוֹעֵ֑ד וּבֵ֣ין הַמִּזְבֵּ֔חַ וְנָתַתָּ֥ שָׁ֖ם מָֽיִם׃

ח׳ וְשַׂמְתָּ֣ אֶת־הֶחָצֵ֔ר סָבִ֖יב וְנָתַתָּ֣ אֶת־מָסַ֔ךְ שַׁ֖עַר הֶחָצֵֽר׃

ט׳ וְלָקַחְתָּ֙ אֶת־שֶׁ֣מֶן הַמִּשְׁחָ֔ה וּמָשַׁחְתָּ֥ אֶת־הַמִּשְׁכָּ֖ן וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בּ֑וֹ וְקִדַּשְׁתָּ֥ אֹת֛וֹ וְאֶת־כָּל־כֵּלָ֖יו וְהָיָ֥ה קֹֽדֶשׁ׃

י׳ וּמָשַׁחְתָּ֙ אֶת־מִזְבַּ֣ח הָעֹלָ֔ה וְאֶת־כָּל־כֵּלָ֖יו וְקִדַּשְׁתָּ֣ אֶת־הַמִּזְבֵּ֑חַ וְהָיָ֥ה הַמִּזְבֵּ֖חַ קֹ֥דֶשׁ קָדָֽשִׁים׃

י״א וּמָשַׁחְתָּ אֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹ וְקִדַּשְׁתָּ אֹתוֹ׃

י״ב וְהִקְרַבְתָּ אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְרָחַצְתָּ אֹתָם בַּמָּיִם׃

י״ג וְהִלְבַּשְׁתָּ אֶת־אַהֲרֹן אֶת בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ וּמָשַׁחְתָּ אֹתוֹ וְקִדַּשְׁתָּ אֹתוֹ וְכִהֵן לִי׃

י״ד וְאֶת־בָּנָיו תַּקְרִיב וְהִלְבַּשְׁתָּ אֹתָם כֻּתֳּנֹת׃

ט״ו וּמָשַׁחְתָּ אֹתָם כַּאֲשֶׁר מָשַׁחְתָּ אֶת־אֲבִיהֶם וְכִהֲנוּ לִי וְהָיְתָה לִהְיֹת לָהֶם מַשְׁחָתָם לְכְהֻנַּת עוֹלָם לְדֹרֹתָם׃

ט״ז וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ כֵּן עָשָׂה׃ {ס}

י״ז וַיְהִי בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הוּקַם הַמִּשְׁכָּן׃

י״ח וַיָּקֶם מֹשֶׁה אֶת־הַמִּשְׁכָּן וַיִּתֵּן אֶת־אֲדָנָיו וַיָּשֶׂם אֶת־קְרָשָׁיו וַיִּתֵּן אֶת־בְּרִיחָיו וַיָּקֶם אֶת־עַמּוּדָיו׃

י״ט וַיִּפְרֹשׂ אֶת־הָאֹהֶל עַל־הַמִּשְׁכָּן וַיָּשֶׂם אֶת־מִכְסֵה הָאֹהֶל עָלָיו מִלְמָעְלָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ {ס}

> **ויפרש את האהל.** הֵן יְרִיעוֹת הָעִזִּים׃

כ׳ וַיִּקַּח וַיִּתֵּן אֶת־הָעֵדָת אֶל־הָאָרֹן וַיָּשֶׂם אֶת־הַבַּדִּים עַל־הָאָרֹן וַיִּתֵּן אֶת־הַכַּפֹּרֶת עַל־הָאָרֹן מִלְמָעְלָה׃

> **את העדת.** הַלּוּחוֹת׃

כ״א וַיָּבֵא אֶת־הָאָרֹן אֶל־הַמִּשְׁכָּן וַיָּשֶׂם אֶת פָּרֹכֶת הַמָּסָךְ וַיָּסֶךְ עַל אֲרוֹן הָעֵדֻת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ {ס}

כ״ב וַיִּתֵּן אֶת־הַשֻּׁלְחָן בְּאֹהֶל מוֹעֵד עַל יֶרֶךְ הַמִּשְׁכָּן צָפֹנָה מִחוּץ לַפָּרֹכֶת׃

> **על ירך המשכן צפנה.** בַּחֲצִי הַצָּפוֹנִי שֶׁל רֹחַב הַבַּיִת׃
>
> **ירך.** כְּתַרְגּוּמוֹ, צִדָּא, כְּיֶרֶךְ הַזֶּה שֶׁהוּא בְּצִדּוֹ שֶׁל אָדָם׃

כ״ג וַיַּעֲרֹךְ עָלָיו עֵרֶךְ לֶחֶם לִפְנֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ {ס}

כ״ד וַיָּשֶׂם אֶת־הַמְּנֹרָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד נֹכַח הַשֻּׁלְחָן עַל יֶרֶךְ הַמִּשְׁכָּן נֶגְבָּה׃

כ״ה וַיַּעַל הַנֵּרֹת לִפְנֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ {ס}

כ״ו וַיָּשֶׂם אֶת־מִזְבַּח הַזָּהָב בְּאֹהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי הַפָּרֹכֶת׃

כ״ז וַיַּקְטֵר עָלָיו קְטֹרֶת סַמִּים כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ {ס}

> **ויקטר עליו קטרת.** שַׁחֲרִית וְעַרְבִית, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר בְּהֵיטִיבוֹ אֶת הַנֵּרוֹת וְגוֹמֵר (שמות ל׳)׃

כ״ח וַיָּשֶׂם אֶת־מָסַךְ הַפֶּתַח לַמִּשְׁכָּן׃

כ״ט וְאֶת־מִזְבַּח הָעֹלָה שָׂם פֶּתַח מִשְׁכַּן אֹהֶל־מוֹעֵד וַיַּעַל עָלָיו אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ {ס}

> **ויעל עליו וגו׳.** אַף בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי לַמִּלּוּאִים, שֶׁהוּא יוֹם הֲקָמַת הַמִּשְׁכָּן, שִׁמֵּשׁ מֹשֶׁה וְהִקְרִיב קָרְבְּנוֹת צִבּוּר, חוּץ מֵאוֹתָן שֶׁנִּצְטַוּוּ בּוֹ בַּיּוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר קָרֵב אֶל הַמִּזְבֵּחַ וְגוֹמֵר (ויקרא ט׳)׃

את העלה. עוֹלַת הַתָּמִיד:

ואת המנחה. מִנְחַת נְסָכִים שֶׁל תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְעִשָּׂרן סֹלֶת בָּלוּל בְּשֶׁמֶן וְגוֹמֵר (שמות כ״ט):

ל׳ וַיָּשֶׂם אֶת־הַכִּיֹּר בֵּין־אֹהֶל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וַיִּתֵּן שָׁמָּה מַיִם לְרָחְצָה:

ל״א וְרָחֲצוּ מִמֶּנּוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם וְאֶת־רַגְלֵיהֶם:

ורחצו ממנו משה ואהרן. יוֹם שְׁמִינִי לַמִּלּוּאִים הַשְׁוּוּ כֻּלָּם לִכְהֻנָּה, וְתַרְגּוּמוֹ וּמְקַדְּשִׁין מִנֵּהּ, בּוֹ בַּיּוֹם קִדֵּשׁ מֹשֶׁה עִמָּהֶם:

ל״ב בְּבֹאָם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וּבְקָרְבָתָם אֶל־הַמִּזְבֵּחַ יִרְחָצוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: {ס}

ובקרבתם. כְּמוֹ וּבְקָרְבָם — כְּשֶׁיִּקְרְבוּ:

ל״ג וַיָּקֶם אֶת־הֶחָצֵר סָבִיב לַמִּשְׁכָּן וְלַמִּזְבֵּחַ וַיִּתֵּן אֶת־מָסַךְ שַׁעַר הֶחָצֵר וַיְכַל מֹשֶׁה אֶת־הַמְּלָאכָה: {פ}

ל״ד וַיְכַס הֶעָנָן אֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וּכְבוֹד יְהוָה מָלֵא אֶת־הַמִּשְׁכָּן:

ל״ה וְלֹא־יָכֹל מֹשֶׁה לָבוֹא אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד כִּי־שָׁכַן עָלָיו הֶעָנָן וּכְבוֹד יְהוָה מָלֵא אֶת־הַמִּשְׁכָּן:

ולא יכל משה לבוא אל אהל מועד. וְכָתוּב אֶחָד אוֹמֵר וּבְבֹא מֹשֶׁה אֶל אֹהֶל מוֹעֵד (במדבר ז׳)? בָּא הַכָּתוּב הַשְׁלִישִׁי וְהִכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם — כִּי שָׁכַן עָלָיו הֶעָנָן, אֶמֹר מֵעַתָּה כָּל זְמַן שֶׁהָיָה עָלָיו הֶעָנָן לֹא הָיָה יָכוֹל לָבֹא, נִסְתַּלֵּק הֶעָנָן נִכְנָס וּמְדַבֵּר עִמּוֹ (ספרא):

ל״ו וּבְהֵעָלוֹת הֶעָנָן מֵעַל הַמִּשְׁכָּן יִסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּכֹל מַסְעֵיהֶם:

ל״ז וְאִם־לֹא יֵעָלֶה הֶעָנָן וְלֹא יִסְעוּ עַד־יוֹם הֵעָלֹתוֹ:

ל״ח כִּי עֲנַן יְהוָה עַל־הַמִּשְׁכָּן יוֹמָם וְאֵשׁ תִּהְיֶה לַיְלָה בּוֹ לְעֵינֵי כָל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל בְּכָל־מַסְעֵיהֶם:

לעיני כל בית ישראל בכל מסעיהם. בְּכָל מַסָּע שֶׁהָיוּ נוֹסְעִים, הָיָה הֶעָנָן שׁוֹכֵן בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יַחֲנוּ שָׁם; מְקוֹם חֲנָיָתָן אַף הוּא קָרוּי מַסָּע, וְכֵן וַיֵּלֶךְ לְמַסָּעָיו (בראשית י״ג), וְכֵן אֵלֶּה מַסְעֵי (במדבר ל״ג), לְפִי שֶׁמִּמְּקוֹם הַחֲנָיָה חָזְרוּ וְנָסְעוּ, לְכָךְ נִקְרְאוּ כֻּלָּן מַסָּעוֹת: